

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ БОШҚАРУВИДА КОМПЛЕКС РЕЖАЛАШТИРИШНИ ИННОВАЦИОН ТАШКИЛ ЭТИШ ИМКОНИЯТЛАРИ

Каримов Музаффар Абдумалик ўғли

Андижон давлат университети доенти, и.ф.ф.д (PhD).

E-mail: karimov8993@umail.uz

Тел: +998911706958

Аннотация: Ушбу мақолада олий таълим муассасалари бошқарувида комплекс режалаштиришни инновацион ташкил этиш имкониятлари илмий назарий ўрганилган. Шунингдек, Ўзбекистонда олий таълим тизимининг SWOT таҳлили, ОТМнинг комплекс чора-тадбирлар режасининг ижро механизмини оптималлаштириш мақсадидаги инновацион ривожланиш ва мониторинг узвийлиги модели икклиф этилган.

Калим сўзлар: комплекс режа, давлат-хусусий шериклик, инновацион фаолият innovative technologies, инвестицион инновацион лойиҳалар илмий-техник таҳлилни тижорт, молия-иқтисодий, ижтимоий.

I. КИРИШ

Ҳозирги давр иқтисодиётида фирмалар иш кўрадиган рақобат муҳити инновациялар таъсири остида мутассил ўзгариб туради. Корхона бошқарув тизими марказида моддий ва маънавий манфаатлар, талаб ва эҳтиёжлар асосида мунтазам ўзгариб турувчи инсон капитали туради, чунки инсонни бутун ҳаёти даврида янгилик, инновация жалб қилади, уни ташаббускорликка, жамиятда лидерликка, обрў-еътиборли бўлишлиликка, маънавий ва моддий жиҳатдан бой бўлишлиликка чорлайди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 майдаги “Фаол тадбиркорлик ва инновацион фаолиятни ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3697-сонли⁵⁸ қарорида “давлат-хусусий шериклик шартларида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида инновацион лойиҳалар-стартларни ишлаб чиқиш, синовдан ўтказиш ва ўзлаштириш, инновацион фаолият натижаларини трансфер қилиш ва тижоратлаштиришни амалга оширувчи инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологиялар марказларини ташкил этиш” зарурлиги қайд этилган.

II. АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ

Мамлакатимиз миллий иқтисодиёти тармоқларини юқори малакали кадрларга бўлган эҳтиёжларини қондириш мақсадида ўрта ва узоқ муддатли истиқболларга мўлжалланган олий таълим тизимини ривожлантириш бўйича стратегик дастурлар қабул қилинган бўлиб, улар қаторига 2030 йилгача олий таълим тизимини ривожлантириш концепсияси⁵⁹, жумладан илмий-тадқиқот

⁵⁸ <https://lex.uz/docs/-3723272?ONDATE=06.02.2024%2000>

⁵⁹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш контсепсиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сонли фармони. 08.10.2019 й. <https://lex.uz/docs/4545884>

ишларини ижтимоий соҳа ва иқтисодиёт тармоқларидаги, шу жумладан ҳудудий миқёсдаги мавжуд муаммоларнинг инновацион ечимига қаратиш масалалари кўтарилган.

2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси⁶⁰ каби давлат дастурларини киритиш мумкин.

Мамлакатимизда йилдан йилга инновацион лойиҳалар самарадорлигини ошириш бўйича жадал ишлар олиб борилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан талаба ва профессор-ўқитувчиларнинг инновацион лойиҳалари ва стартапларини ривожлантириш учун молиялаштириш ҳамда кўмак кўрсатувчи “Инновацион лойиҳалар” дастури йўлга қўйилди. Худди шундай, Ўзбекистон Фанлар академияси томонидан ҳам тадқиқотчиларга турли соҳаларда илғор илмий изланишлар олиб бориш имконини берувчи қатор илмий грантлар ва дастурлар ташкил этилган. Тошкент шаҳридаги Инҳа университетида замонавий инновациялар ва тадбиркорлик маркази ташкил этилган. Ушбу марказ талабаларга инновацион лойиҳалар ва стартапларни ривожлантиришга имкон берувчи ўқув дастурлари, мураббийлик ва молиялаштириш имкониятларини таклиф этади. Худди шундай, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида Тадбиркорлик ва инновациялар маркази ишга туширилиб, талабаларга бизнес ғояларини ишлаб чиқиш ва соҳа етакчилари билан мулоқот қилиш учун платформа яратилди.

Аксарият бозор иқтисодиёти шаклланаётган ва ривожланаётган мамлакатлар гуруҳида иш берувчилар томонидан ёлланма ишчиларнинг етарли даражадаги касбий кўникма ва малакаларга эга эмаслиги билан биргаликда, олий маълумотли ходимларнинг инновацион салоҳияти паст эканлиги таъкидлаб ўтилган⁶¹.

Инновацион фаолият жамиятнинг барча жабҳаларига таъсир кўрсатиб, янги иқтисодий шароитларда обектив тарзда иқтисодий жараёнлар ривожланишининг тизимли омилига айланмоқда. Шунга мувофиқ ҳолда инновацияларнинг жамият ва давлат турмуш фаолиятининг иқтисодий асосларига таъсир кўрсатиши ўзига хос хусусиятлари ва тавсифини таҳлил қилишда ҳамда инновацион фаолиятини мақбуллаштириш бўйича чоратадбирларни ишлаб чиқишда тизимли ёндошувни қўллаш зарурлиги юзага келади.

Инновацион фаолият – янги ижтимоий талабларнинг анъанавий меъёрларга мос келмаслиги ёки янги шаклланаётган ғояларнинг мавжуд ғояларни инкор этиши натижасида вужудга келадиган мажмуали муаммоларни ечишга қаратилган фаолият. Моҳиятига кўра инновацион фаолият илмий изланишлар, ишланмалар яратиш, тажриба-синов ишлари олиб бориш, фан-техника ютуқларидан фойдаланиш асосида янги технологик жараён ёки янги такомиллаштирилган маҳсулот яратишдан иборат⁶².

⁶⁰ Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сонли фармони. 28.01.2022 й. <https://lex.uz/docs/5841063>

⁶¹ Skills Development. The World Bank. <https://www.worldbank.org/en/topic/skillsdevelopment>

⁶² Innovatsion ta'lim texnologiyalari / Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To'rayev A.B. – Toshkent: 2015. – 208 bet.

Инновацион фаолиятда инвестицион лойиҳаларни амалга оширишнинг асосий умумий тамойиллари сифатида қуйидагиларни ажратиш мумкин:

- инвестицион инновацион лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш жараёнида уларни амалга оширишга мажмуавий ёндашишни таъминлаш учун илмий-техник таҳлилни тижорт, молия-иқтисодий, ижтимоий билан бирлаштириш зарур.

- инновацион фаолиятдаги инвестицион лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва экспертиза қилишда лойиҳани амалга ошириш натижасида олинadиган инновацион маҳсулот оқимлари лойиҳада фойдаланиладиган турли -туман ресурслар оқимлари каби пул маблағлари оқими кўринишида тақдим этишлари керак.

- инновацион лойиҳаларнинг самарадорлигини баҳолашда харажатлар ва натижаларни солиштиришни пуллар қийматини вақтда ўзгаришини ҳисобга олиш билан Ўтказиш зарур.

- инвестицион инновацион лойиҳаларни амалга оширишда лойиҳани амалга ошириш билан боғлиқ ноаниқлик ва хатарларни принципал ҳисобга олиш зарур.

Вақт омили ҳисоби лойиҳа самарадорлигини баҳолашнинг муҳим тамойилларидан биридир. Бу ҳисоб пулларнинг вақтдаги қиймати назарияси тушунчаларига асосланади, унга кўра биттагина пул суммаси вақтда жорий пайтга нисбатан, масалан, инфляция, пул маблағларидан муқобил фойдаланиш имкониятлари (пулни инновацион лойиҳага киритмаслик, балки банкка қўйиш мумкин ва уларнинг қиймати вақт давомида ўзгаради), ушбу объектга инвестициялар киритиш билан боғлиқ хатарлар ва ноаниқлилик ва бошқа сабаблар туфайли ҳар хил қийматга эга бўлишлари мумкин.

“Инновацион лойиҳа” тушунчаси қуйидагича кўриб чиқилиши мумкин:

-инновацион фаолиятни мақсадли бошқариш шакли;

-инновацияларни амалга ошириш жараёни;

-ҳужжатлар мажмуаси⁶³.

Инновацион жамоанинг самарали фаолиятига раҳбар катта таъсир кўрсатади. У ўзининг раҳбарлик қобилияти билан жамоанинг жипслигини мустаҳкамлаши, унга доимо лойиҳанинг мақсадлари ва уларни бажариш муҳимлиги ҳақида эслатиб туриши, унинг руҳини кўтариш ва энг юқори натижага йўналтириши лозим. Шу билан бирга авторитар ёки буйруқ-маъмурий усулдаги раҳбарликка йўл қўйилмайди. Чунки инновацион гуруҳ аъзосининг мақоми лавозим иерархиясида юқори поғона, маълумот даражаси билан эмас, балки илгари сурилаётган ғояларнинг қиммати, унинг ижодкорлик даражаси ва фикрлашдаги ўзгарувчанлик билан белгиланади. Инновацион лойиҳаларни самарали амалга ошириш учун жамоада манфаатлар тўқнашувларига йўл қўймаслик лозим. Моддий ва шахсий манфаатлар тўқнашуви инновацион лойиҳаларни юзага келмаслигига сабаб бўлиши мумкин.

⁶³ Yo'ldoshev N.Q, Mirsaidova Sh.A, Goldman Ye.D. Innovatsion menejment. Дарслик Т.:

III. ТАҲЛИЛЛАР

Инновацияларнинг яратувчиси доимо алоҳида шахс бўлган. Бу ҳолатда биз инновацияларга бўлган қобилияти нуқтаи назаридан алоҳида шахснинг психологиясини кўриб чиқишимиз керак. Шунинг учун инновативлик психологиясининг асосий муаммоси шахснинг ижодий потенциалини психологик томондан ўрганиш механизмлари, шакллари ва усулларини назарий ва экспериментал равишда асослаб бериш ҳамда самарали инновацион фаолият учун психологик комфорт билан таъминлашдир⁶⁴. Инновацион фаолиятга бўлган иқтидор ёки ижордорлик қобилияти фақат айрим одамлар эга бўлган туғма хусусият эканлигини фараз қилишимиз мумкин.

Ўзбекистон олий таълим муассасалари талаба ва профессор-ўқитувчиларнинг имкониятларини кенгайтириш, уларга инновацион лойиҳалар ва илмий изланишлар олиб боришлари учун зарур ресурслар ва кўмак бериш бўйича ишлар олиб бормоқда. Бунга молиялаштириш имкониятлари, мураббийлик ва тренинг дастурлари, шунингдек, тадқиқот ва инновацион грантлар ташкил этиш киради.

Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан талаба ва профессор-ўқитувчиларнинг инновацион лойиҳалари ва стартапларини ривожлантириш учун молиялаштириш ҳамда кўмак кўрсатувчи “Инновацион лойиҳалар” дастури йўлга қўйилди. Худди шундай, Ўзбекистон Фанлар академияси томонидан ҳам тадқиқотчиларга турли соҳаларда илғор илмий изланишлар олиб бориш имконини берувчи қатор илмий грантлар ва дастурлар ташкил этилган. Инновациялар маданиятини юксалтириш, соҳага оид кўникмаларни ривожлантириш, халқаро ҳамкорликни рағбатлантириш ва талабалар ва профессор-ўқитувчиларнинг имкониятларини кенгайтириш орқали ушбу муассасалар мамлакатда иқтисодий ўсишни ва ижтимоий тараққиётни таъминлай оладиган малакали ва рақобатбардош ишчи кучини етиштиришга тайёр.

О.С.Қаҳҳоров ўз илмий қарашларида олий таълим тизимида рақобатбардошликни оширишнинг ташкилий-иқтисодий механизми олий таълим миқёсидаги умумий ҳамда ҳар бир кадр фаолияти кесимидаги индивидуал-аниқлаштирилган даражаларда табақалаштирилган стратегик режалаштириш асосида такомиллаштирган. Бизнингча, ОТМларнинг ҳудудий ва минтақавий нуфузини ошириш, ўзаро рақобат ва дунё миқёсида етакчи таълим муассасалари қаторидан жой олишлигида инновацион лойиҳаларнинг амалиётга жорий қилиниши ва улардан кутилатотган натижалар самарадорлигига ҳам боғлиқдир⁶⁵.

⁶⁴ Иванов М.М., Колупаева СР., Кочетков Г.Б. CSHA: управление наукой и нововведениями. — М.: Наука, 1999. — С. 23

⁶⁵ О.С.Қаҳҳоров “Олий та’лим тизимида рақобатбардош кадрлар тайyorlashning boshqaruv mexanizmini takomillashtirish (Buxoro va Navoiy viloyatlari misolida)” 08.00.05 – Xizmat ko’rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti 08.00.13 – Menejment Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. Samarqand-2021

Статистик маълумотларга кўра, Ўзбекистонда 2021 йилда илмий тадқиқотчилар сони 30,3 минг кишини ташкил этган. Бу 2019 йилга нисбатан 15,2%, 2020 йилга таққослаганда, 18,8 %га кўп ҳисобланади. Шулардан илмий тадқиқот ишларини бажарган фан докторлари 2919 киши, фан номзодлари ва фалсафа докторлари (PhD) 5911 кишини ташкил этади. Республика бўйича таянч докторантлар сони 2021 йилда 3880 кишига етган. Бу 2020 йилга нисбатан 45 %дан ошиқроқдир. Энг кўп докторантар Тошкент шаҳри (1557 киши) ҳамда Самарқанд вилояти (495) улушига тўғри келади⁶⁶.

1-жадвал.

Ўзбекистонда олий таълим тизимининг SWOT таҳлили⁶⁷

Кучли томонлари	Кучсиз томонлари
<p>1.Таълим объектлари мавжуд бўлган ҳудудларнинг юқори географик ва табиий салоҳияти;</p> <p>2. Таълим объектларида турли маданий-маиший ва дам олиш хизматларининг мавжудлиги;</p> <p>3. Таълим хизматларидан мақсадли фойдаланиш учун ўсиб бораётган реал талабнинг мавжудлиги;</p> <p>4.Таълим хизматлари соҳасини ривожлантиришга ҳукуматнинг алоҳида эътибор қаратаётганлиги ва унинг инвестиция сифатида эътироф этилиши;</p> <p>5.Хавфсизлик нуқтаи назаридан мамлакатнинг тинч, осойишталиги ва инсон дахлсизлигининг таъминланганлиги.</p>	<p>1.Мамлакатимиз ва унинг ҳудудларида таълим соҳасидаги мавжуд юқори салоҳиятдан максимал даражада фойдалана олмаслик;</p> <p>2.Ўзбекистон Республикаси ялпи ички маҳсулотига ва иш билан бандликда таълим соҳаси улушининг жуда пастлиги;</p> <p>3.Таълим соҳасига инвестициялар жалб этишнинг паст даражадалиги;</p> <p>4.Таълим хизматларини таклиф этувчи объектлар жойлашган ҳудудларда зарурий инфратузилмалар ва кластерларнинг етарли даражада шаклланмаганлиги; 5.Кўрсатилаётган таълим хизматлари учун нархларнинг хизматлар сифатига номуносивлиги.</p>
Имкониятлар	Хатарлар
<p>1.Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш йўналишлари учун таълим бозорини ривожлантириш тенденцияси ҳамда таълим соҳасини ривожлантириш бўйича давлат дастурлари ва чора-тадбирларнинг ишлаб чиқилганлиги;</p> <p>2.Таълим соҳасидаги инвестицион муҳит ва инвестицион жозибдорликни ошириш</p> <p>3.Таълим хизматлари кўрсатиш географиясини ҳудудлар бўйича кенгайтириш имкониятлари;</p> <p>4.Янги қувватларни ишга тушириш ва филиалларни шакллантириш асосида янги иш ўринларини яратиш имкониятлари.</p> <p>5. Олий таълим хизматлари бозорида рақобатбардошликни оширишнинг ташкилий-иқтисодий механизмини ишлаб чиқиш;</p> <p>6. Ҳар бир кадр фаолияти кесимидаги индивидуал-аниқлаштирилган даражаларда табақалаштирилган стратегик режалаштириш асосида такомиллаштириш имкониятлари</p>	<p>1.Жаҳон таълим хизматлари бозори билан боғлиқ иқтисодий сиёсатнинг ўзгариши;</p> <p>2.Халқаро ахборот тизимларига кўшилиш натижасида халқаро бозордаги етакчи таълим хизматлари бозори билан рақобатбардошликнинг кучайиб бораётганлиги;</p> <p>3.Рақобатчиларнинг пайдо бўлиши натижасида хизматлар ва даромадларнинг рақобатчилар ўртасида тақсимланиши;</p> <p>4.Жаҳонда таълим хизматлари бозорида талаб ва таклиф омилининг ўзгариши, нарх конъюнктурасидаги ўзгаришлар, сифатли хизмат кўрсатиш учун стандарт ва талабларнинг доимий равишда ўзгариши ва х.к. имкониятлари;</p>

⁶⁶ <https://cyberleninka.ru/article/n/oliy-talim-muassalarida-ilmiy-innovatsion-markazlar-tashkil-etish-va-rivozhlantirish-y-llari/viewer>

⁶⁷ O.S.Qahhorov “Oliy ta’lim tizimida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning boshqaruv mexanizmini takomillashtirish (Buxoro va Navoiy viloyatlari misolida)” 08.00.05 – Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari

2021-2023 йиллар мобайнида илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари билан шуғулланадиган ходимлар сони ўсишда давом этмоқда. Илмий-педагогик фаолият билан бирга илмий-тадқиқот ишларини олиб борадиган ходимлар сони куйидагича ўзгаришларни кўрсатмоқда: 2021 йилда 221 та, 2022 йилда 23287 та, 2023 йилда эса 22935 нафар ходим ушбу фаолиятни олиб борган. Бу ерда 2022 йилда энг юқори кўрсаткич кузатилган бўлса-да, 2023 йилда бироз камайиш кузатилган.

2021-2023 йиллар мобайнида Олий таълим секторидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларида қатнашаётган ходимлар сони сезиларли даражада ўзгарган. Тадқиқотчилар ва техник ходимлар сониди ўсиш кузатилган бўлса-да, ёрдамчи ва бошқа ходимлар сониди пасайиш қайд этилган. Илмий-педагогик фаолият билан шуғулланадиган ходимлар сони энг юқори нуқтага 2022 йилда етган, аммо 2023 йилда пасайган.

2-жадвал.

Олий таълим тизимида илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари билан шуғулланадиган ходимлар сони⁶⁸

Номи	2021		2022		2023	
	нафар	жами	нафар	жами	нафар	жами
Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари билан шуғулланувчи ходимлар сони (ўриндошсиз)	2799	13644	2830	13552	3477	14049
Мутахассислар-тадқиқотчилар	2225	8593	2059	8402	2667	9031
Техник ходимлар	231	1780	317	1835	376	1960
Ёрдамчи ходимлар	237	1899	337	1910	318	1742
Бошқалар	106	1372	117	1405	116	1316
Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини педагогик фаолияти билан бирга бажарадиган илмий-педагогик ходимлар сони	22192	22192	23278	23287	22935	22935

Ўзбекистонда 2017–2020 йилларда илмий ва инновацион фаолият натижалари асосида жами 33175 та мақола, 62470 та маъруза ҳамда маъруза тезислари нашр қилинган. Мақолаларнинг қарийб 40 %, тезисларнинг 28 %дан кўпи халқаро кон ференсия материалларида чоп этилган. Scopus маълумотлар базасида мамлака- тимиз олимлари томонидан 2019 йилда 1520 та, 2020 йилда 3520 та мақола эълон қилинган. Шу даврда Scopus маълумотлар базасидан чиқариб ташланган 1292 та мақола ҳам нашрдан чиққан⁶⁹. Бундай ҳолатлар, асосан, Scopus журналлари таҳририятлари томонидан қўйилган талаблар ҳақидаги ахборотлар муаллифларга тўлиқ етиб бормаётгани туфайли юз бераётган- нини эътироф этиш лозим.

⁶⁸ U.A Rahimova "Iqtisodiyotni raqamli transformatsiya sharoitida O'zbekiston oliy ta'lim muassalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'llari" 08.00.05 –Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati Andijon-2024

⁶⁹ National Report on Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan for 2017–2020. Tashkent, 2021.

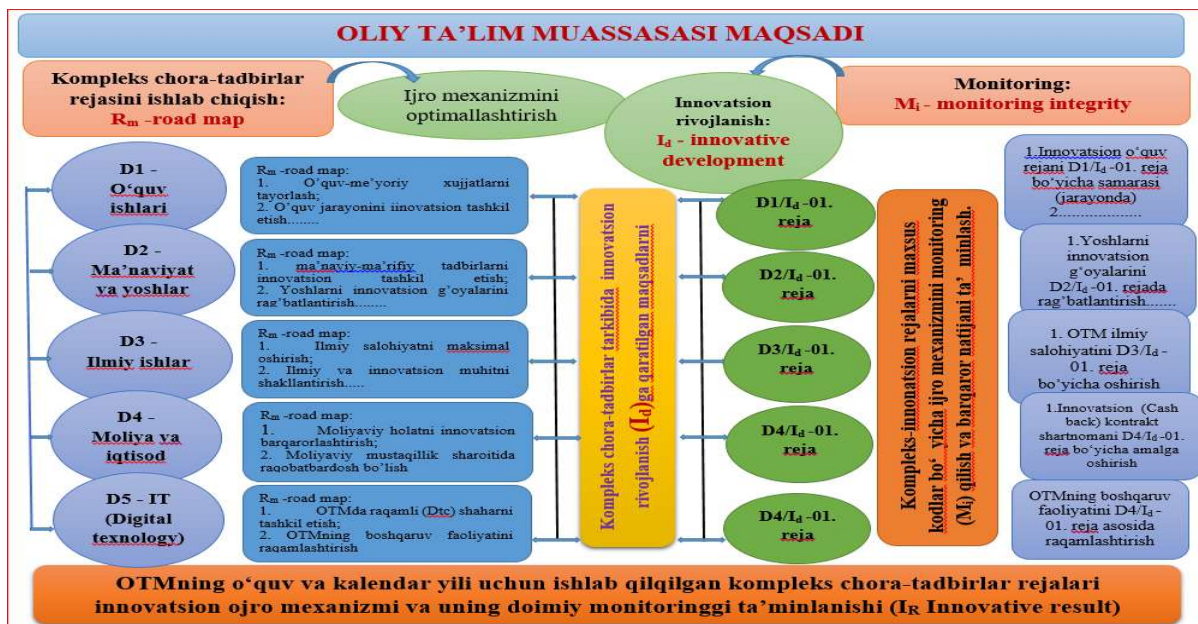
Мамлакатимиз олий таълим тизимини стратегик ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019-йил 8-октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”⁷⁰ги ПФ-5847-сонли Фармони қабул қилинган. Ушбу фармонда олий таълим муассасаларини тизимли ривожлантириш ва бошқарув фаолиятини такомиллаштириш бўйича бир қатор вазифалар, жуладан:

- институт мақомидаги олий таълим муассасалари фаолияти кўламини кенгайтириш ва институционал салоҳиятини кучайтириш орқали уларни университетга айлантириш бўйича чора-тадбирлар кўриш;
- таълим сифатини назорат қилиш ва олий таълим муассасалари рейтингини юритишнинг нодавлат тизимини яратиш бўйича зарур чора-тадбирлар белгилаш;
- профессор-ўқитувчиларнинг жамиятдаги мавқеини мустаҳкамлаш, ушбу касб жозибадорлигини таъминлаш бўйича чора-тадбирлар кўриш;
- талаба-ёшлар таълим-тарбияси учун қўшимча шароитлар яратишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни ўз ичига олган бешта ташаббус асосида ривожлантирилади;
- кадрлар буюртмачилари билан ҳамкорликда битирувчиларни мутахассислиги бўйича ишга йўналтиришга қаратилган чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиш ва бошқа энг долзарб вазифалар белгиланган.

IV. НАТИЖАЛАР

ОТМларни ривожлантиришнинг йиллик комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқишда, унда белгиланган ҳар бир режалари ижро механизминини инновацион ёндашув асосида доимий мониторингини олиб бориш тафсия этилади. ОТМларнинг комплекс чора-тадбирлар режасининг ижро механизминини янада оптималлаштириш мақсадидаги инновацион ривожланиш ва мониторинг узвийлигини таъминловчи модел таклиф этилади (1-расм).

⁷⁰ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida” gi PF-5847-sonli Farmoni // <https://lex.uz/docs/-4545884>

1-расм. OTMнинг комплекс чора-тадбирлар режасининг ижро механизмини оптималлаштириш мақсадидаги инновацион ривожланиш ва мониторинг узвийлиги “ $R_m+I_d+M_i$ ” модели⁷¹

V. ХУЛОСАЛАР

Ушбу моделда олий таълим муассасаларининг ривожланишга доир мақсадлари белгиланиб, ушбу мақсадларга мос равишда комплекс чора-тадбирлар режаси, яъни йўл харитаси “ R_m ” (R_m – road map) ишлаб чиқилади. Комплекс чора-тадбирлар режаси OTMнинг инновацион ривожланиш “ I_d ” (I_d – innovative development) мақсадларига мувофиқ бўлиши лозим. 1-расмда келтирилган моделга мувофиқ, OTM комплекс чора-тадбирларни 5 та йўналиш бўйича, яъни ўқув ишлари, маънавия ва ёшлар масалалари, илмий ишлар, молия ва иқтисод ҳамда рақамли технологиялар (дигитал технологй) бўйича ишлаб чиқилади. Ҳар бир йўналиш бўйича ишланган R_m режаси жорий йил ёки стратегик режа даражасида бўлиб, ишлаб чиқилган режалардан энг долзарблари R_m бўйича саралаб олинади. Комплекс чора-тадбирлар таркибида инновацион ривожланиш(I_d)га қаратилган мақсадли режаларни йўналишлар кесимида махсус код (D_1/I_d-01 режа, D_2/I_d-03 режа.....) асосида комплекс инновацион режаларни махсус кодлар бўйича ижро механизмини мониторинг “ M_i ” қилиш ва барқарор натижани таъминлашга йўналтирилади. Ижро механизми бўйича мониторинг узвийлиги таъминлангандан сўнг ҳар бир инновацион режа (D_1/I_d-01 режа.....) бўйича мақсадга мувофиқ бажарилганлик самараси юзага келади. Бундай натижадорлик OTMнинг ўқув ва календар йили учун ишлаб чиқилган комплекс чора тадбирлар режалари инновацион ижро механизми (I_d – innovative development) ва унинг доимий мониторингги таъминланади.

⁷¹ Муаллиф ишланмаси

VI. АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” gi PF-5847-sonli Farmoni
2. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To‘rayev A.B. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: 2015. – 208 bet.
3. Yo‘ldoshev N.Q, Mirsaidova Sh.A, Goldman Ye.D. Innovatsion menejment. Дарслик Т.:
4. Иванов М.М., Колупаева СР., Кочетков Г.Б. США: управление наукой и нововведениями. — М.: Наука, 1999. — С. 23
5. O.S.Qahhorov “Oliy ta’lim tizimida raqabatbardosh kadrlar tayyorlashning boshqaruv mexanizmini takomillashtirish (Buxoro va Navoiy viloyatlari misolida)” 08.00.05 – Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti 08.00.13 – Menejment. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. Samarqand-2021
6. U.A Rahimova “Iqtisodiyotni raqamli transformatsiya sharoitida O‘zbekiston oliy ta’lim muassalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo‘llari” 08.00.05 –Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati Andijon-2024
7. National Report on Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan for 2017–2020. Tashkent, 2021.

Интернет ресурслари:

1. Skills Development. The World Bank.
<https://www.worldbank.org/en/topic/skillsdevelopment>
2. <https://lex.uz/docs/-4545884>.
3. <https://daryo.uz/k/2022/02/133>.
4. <https://cyberleninka.ru/article/n/influences-of-financing-to-the-professional-staff-training>